

برنامه ۱۴۰۳/۱۲/۰۸ منطقه ۲۰ - جاده ابریشم (ری)

امروز در تاریخ ۱۴۰۳/۱۲/۰۸ از طریق اداره آموزش برای بازدید یک روزه از برج طغرل و اولین کارخانه سیمان ری و چشمه علی و دژ باروی ری رفتیم.

در این سفر یک روزه کارگاه آموزشی عکاسی بصورت عملی توسط استاد افشین بختیار برگزار گردید.

بازدید از ۴ نقطه دیدنی از تهران قدیم، برج طغرل، اولین کارخانه تولید سیمان، دژ باروی ری و کتیبه فتحعلی شاه چشمه علی بود؛ با هنر خوب دیدن و خوب عکس گرفتن آشنا شدم.

مشخصات این ۴ اثر تاریخی جهت یادگاری و مرور خودم مبنی بر اینکه به ایرانی بودنمان بیش از پیش افتخار میکنیم را حضورتان ارسال میدارم. وقتی صحبت از جاهای دیدنی تهران و شهر ری به میان می‌آید اسم برج طغرل در ذهن برجسته می‌شود چون بازدید از این برج زیبا برای انسان خاطره‌ای می‌سازد که اثر آن برای همیشه در روح و جان فرد باقی مانده و با گذر زمان براحتی از بین نمی‌رود.

در روزگاران قدیم، زمان‌هایی که مسافران از اسب و گاری و درشکه برای سفرهای بین‌شهری خود استفاده می‌کردند، شهر ری در مسیر جاده ابریشم قرار داشت.

بازرگانی که به هر دلیل راهی این جاده بودند و یا مسافرینی که از سمت خراسان به طرف ری حرکت می‌کردند، همگی به‌وسیله برج طغرل به سمت مقصد راهنمایی می‌شدند.

پس بی‌شک برایتان جالب است که بدانید آنچه مقابل‌تان قرار دارد یک ساعت آفتابی تمام‌عیار است که با دقیق‌ترین اصول مهندسی و مطابق با علم ساخت رصدخانه‌های قدیم ساخته شده و در روزگاران گذشته از آن برای تعیین ساعات روز استفاده می‌کردند.

دیواره داخلی برج طغرل دارای حفره‌های منظم و متعددی است که کبوترها در آن لانه کرده‌اند.

عده‌ای از محققین از جمله فارق سومر (محقق ترکیه‌ای) این مکان را محل دفن یکی از پادشاهان سلجوقی بنام سلطان طغرل بیک سلجوقی می‌دانند. همچنین در کتاب مجمل‌التواریخ صفحه ۴۶۵ نیز اینگونه گفته شده که: سلطان طغرل سلجوقی در شهر ری وفات یافت و مرقدش همانجا برجاست. برج طغرل با طرح مدور و ۲۴ ترک، دارای قطر داخلی ۱۱ متر و قطر خارجی ۱۵ متر است. ساختمان در سال ۱۳۱۰ با شماره ثبت ۱۴ به ثبت رسیده و اکنون زیر نظر سازمان میراث فرهنگی و گردشگری اداره می‌شود.

بازدید از کارخانه سیمان ری

نخستین گام برای راه‌اندازی صنعت سیمان را در ایران، علی‌قلی خان سپاهی دنبلی ملقب به مهندس‌الدوله برداشت که در سال ۱۲۹۲ خورشیدی از پلی‌تکنیک زوریخ فارغ‌التحصیل شده بود.

مطالعات لازم برای ایجاد اولین کارخانه‌ی سیمان آغاز گردید و هشتاد و چهار سال پیش کارخانه سیمان واقع در بین راه حضرت عبدالعظیم در پای کوه چشمه علی افتتاح شد. «منصور» وزیر طرق گفت: قسمتی از اولین کارخانه سیمان ایران از دانمارک و بخشی از سوئد خریداری شده است. همچنین این کارخانه روزانه استعداد ساختن ۱۰۰ تن سیمان را دارد.

اولین کورهٔ سیمان ایران با ظرفیت ۱۰۰ تن در روز در «شرکت سیمان ری» به بهره‌برداری رسید.

بازدید از باروی ری با قدمت ۶۰۰۰ ساله و سنگ نگاره فتحعلی شاه شهر ری

نام باستانی این چشمه «سورین» بوده که احتمالاً برگرفته از نام دودمانی بزرگ در دوره اشکانی و ساسانی است و نام فعلی هم برگرفته از اسم امام اول شیعیان علی است.

باروی ری قدمتی ۶۰۰۰ ساله دارد که احتمالاً مربوط به دوره مادها می‌باشد، باروی ری بر اثر زلزله خراب شد و سلوکوس اولین جانشین اسکندر آن را از نو آباد گردانید.

باروی ری، دیواری است با کاربرد دفاعی که در دوره حکومت اشکانیان دورتادور شهر را در بر می‌گرفته و هم‌اکنون تنها حدود ۳ کیلومتر از بقایای این دیوار که قسمتی از آن بر روی صخره چشمه علی واقع شده باقی‌مانده‌است.

این بارو دارای وسعتی در حدود ۱۸۰۰*۲۵۰۰ متر است و با باروی بسیاری از شهرهای نظامی مشابه قابل مقایسه است. اطراف آن در گذشته خندقی وجود داشته که در هنگام خطر برای دفاع آن را از آب پر می‌کرده‌اند. طول بقایای این بارو ۴۵۳ متر است که به دو بخش شرقی و غربی تقسیم می‌گردد. حداکثر ارتفاع آن ۸ متر و حداقل آن ۳٫۲ متر می‌باشد. این دیوار قدیمی در بالای کتیبه فتحعلی شاه قاجار و در شمال چشمه علی واقع در شهر ری می‌باشد.

پیشینه‌ی چشمه‌علی به حدود ۸۰۰۰ سال پیش بر می‌گردد، زمانی که نخستین افراد در کنار چشمه‌ای دائمی بر بالای تپه‌ای گرد آمدند. در گذشته فروشندگان فرش و مردم تهران، قالی‌ها و قالیچه‌های خود را با این باور که در آب این چشمه ویژگی است که فرش را خوب پاکیزه و رنگ روشن‌تر و درخشان‌تر می‌سازد، در آب چشمه‌علی می‌شستند.

چشمه‌علی در ۲۵ فروردین ماه ۱۳۱۳ با شماره ۲۰۲ در فهرست آثار ملی کشور جای گرفت. همچنین به‌عنوان سومین اثر طبیعی استان تهران در فهرست آثار طبیعی ایران نیز ثبت شده‌است.

امروزه نام چشمه به امام اول شیعیان بازمی‌گردد که مردم پیرامون آن در دوران اسلام بر آن نهادند. اما ایرانیان باستان این چشمه را سورنا می‌نامیدند؛ زیرا در کنار پرستشگاه آن‌هایتا بوده‌است.

در جریان ساخت خط ۶ متروی تهران و عبور از شریان‌های آبی این چشمه‌ی هفت هزار ساله از مرداد سال ۱۳۹۶ آب این چشمه به‌صورت متناوب قطع می‌شد. این مسئله تا اردیبهشت سال ۱۳۹۶ اتفاق می‌افتاد که از اردیبهشت ماه به‌صورت کامل این چشمه خشک شده‌است.

سنگ نگاره فتحعلی شاه قاجار در چشمه علی

در این نقش، فتحعلی شاه روی تختی در مرکز تصویر نشسته است و ۱۶ تن از پسرانش در اطراف او گرد آمده‌اند. در طرف دیگر قاب، شاه با نشان فرمانروایی یعنی یک سایه بان و یک باز شکاری نقش شده است.

دانستن تاریخچه هر مکان دیدنی از آن‌جهت اهمیت دارد که پرده‌هایی از ناآگاهی را کنار زده و چشم ما را به حقایق بیشتری در مورد اینکه که هستیم و کجا ایستاده‌ایم، بازتر می‌کند. حضور ما و شما در اینجا، امتداد حضور افراد بی‌شماری از پیشینیان است.